

EXPEDITIE HANDLEIDING

ZO ORGANISEER JE EEN SCHONE RIVIEREN EXPEDITIE

INHOUD

INLEIDING

4

Over Schone Rivieren

4

Schone Rivieren en IVN-afdelingen

4

Wat is een expeditie?

4

Hoe vraag ik budget aan?

5

ORGANISATIE

6

Wie heb je nodig?

6

Doelen en doelgroepen

6

Praktische zaken

6

Vertel jouw Schone Rivieren-verhaal

7

Materialen (en waar te bestellen)

9

EXPEDITIE FORMAT

11

Doelgroepen en handelingsperspectief

11

Introductie en afsluiting

11

Vier voorbeeldactiviteiten

11

● Jongeren: postentocht

12

● Buurtbewoners: bingo

24

● Ondernemers: kantine week met kahoot

28

● Bestuurders / beleidsmakers: expeditie / opruimen

32

INLEIDING

Wat fijn dat jullie als IVN-afdeling mensen de schoonheid van de Nederlandse rivieren willen laten ontdekken! Helaas is het niet alleen maar schoonheid, maar is er ook sprake van flinke (plastic) vervuiling langs de rivieroever en in het water zelf. Daarom is jullie rol als natuurgids of natuurliefhebber van groot belang voor het Schone Rivieren project. Hoe meer mensen namelijk zien hoe mooi, maar ook hoe vervuild de Nederlandse rivieren zijn aan de hand van jullie rivierexpedities, hoe bewuster ze hopelijk omgaan met het gebruik van plastic en hoe beter ze uiteindelijk voor de natuur willen zorgen. Zo gaat dat met zaken waar je van houdt, is onze filosofie. Doen jullie mee?

In deze handleiding vind je inspiratie en handvatten om aan de slag te gaan met het organiseren van jullie eigen rivierexpedities. Je vindt informatie over hoe je een subsidie kunt aanvragen bij IVN, wat voor activiteiten je tijdens een expeditie kunt ondernemen, hoe je het Schone Rivieren-verhaal overbrengt en waar je materialen kunt krijgen. Ontzettend veel succes en plezier en bovenal bedankt voor je interesse en inzet voor Schone Rivieren. Op naar een mooie rivierexpeditie!

OVER SCHONE RIVIEREN

Wereldwijd vormt de plasticsoep een bedreiging voor het milieu en de gezondheid van mens en dier. Dat probleem begint dichterbij dan je denkt. Plastic afval dat hier in de Nederlandse rivieren belandt, stroomt naar de Noordzee. Het Schone Rivieren-project brengt de plasticvervuiling in kaart en pakt het aan bij de bron. Samen met IVN-afdelingen, consumenten, bedrijven en overheden gaan we voor plasticvrije rivieren in Nederland!

Onze aanpak

Met Schone Rivieren pakken we het plastic afvalprobleem op diverse manieren bij de bron aan. Voor het eerst in Nederland zetten we een grootschalig onderzoek op naar rivierafval in de uiterwaarden met burger wetenschap om bewoners (langdurig) te betrekken. Ook roepen we iedereen op om ons te helpen met het opruimen van alle rivieroever. Zo ervaar je zelf hoeveel afval er ligt én beleef je de prachtige natuur langs de rivieren. We zetten publiekscampagnes op voor het oplossen van de meest gevonden afvalitems. Door activiteiten laten we inwoners de prachtige natuur langs de rivieren ontdekken met IVN-afdelingen. Met alle resultaten gaan we het gesprek aan met producenten

en (internationale) overheden voor maatregelen om zwerfafval langs rivieren te voorkomen. Meer lezen over de aanpak van Schone Rivieren? Download [hier](#) de factsheet.

Schone Rivieren is een initiatief van IVN natuureducatie, Stichting De Noordzee en de Plastic Soup Foundation.

SCHONE RIVIEREN EN IVN-AFDELINGEN

IVN-afdelingen zijn dé experts in het betrekken van Nederlanders bij het landschap en de natuur. Samen met IVN-afdelingen wil Schone Rivieren zoveel mogelijk Nederlanders mee te nemen in het Nederlandse waterlandschap. Doen jullie mee?

September is de maand voor IVN-afdelingen om rivierexpedities te organiseren. Het weer is nog mooi, de zomer hangt nog in de lucht. Er is veel op te ruimen (zeker op de recreatieve plekken) en de natuur is in vol ornaat.

Om afdelingen te faciliteren in het organiseren van een rivierexpeditie hebben we in 2020 voor 60 afdelingen die een Schone Rivieren Expeditie organiseren een budget van €250,- gereserveerd. Om de afdelingen inhoudelijk te ondersteunen hebben we een expeditie format ontwikkeld met IVN Natuurgidsen en rivierafvalonderzoekers van Schone Rivieren. Sommigen waren zelfs allebei!

De planning voor 2020 is als volgt:

April 2020	Inspiratiebijeenkomsten voor IVN-afdelingen en rivierafvalonderzoekers om het expeditiemateriaal te leren kennen
Mei-juni	Toekenning budgetten aan IVN-afdelingen
September	Schone Rivieren Expeditie-maand

WAT IS EEN SCHONE RIVIEREN EXPEDITIE?

Een Schone Rivieren Expeditie is een educatieve activiteit met 5 - 25 deelnemers langs een water dat uiteindelijk naar de zee stroomt. De activiteit richt zich zowel op de natuurlijke schoonheid als op de menselijke (plastic) vervuiling van het stromend water en haar oevers. De expeditie vindt idealiter plaats in de maand september omdat dit de Schone Rivieren Expeditie-maand is.

HOE VRAAG IK BUDGET AAN?

Als IVN-afdeling kan je budget aanvragen voor jullie Schone Rivieren Expeditie via deze link:

Budget Schone Rivieren Expeditie aanvragen

Aanvraagprocedure

- 1 Budget-aanvragen dienen uiterlijk 6 weken voor de uitvoering van de activiteit te zijn ingediend.
- 2 Je vult het (digitale) aanvraagformulier in waarin je beschrijft:
 - Namens welke IVN-afdeling je aanvraagt
 - Langs welk water de expeditie plaats zal vinden
 - Datum van de expeditie
 - De doelgroep van de activiteit (bijvoorbeeld jongeren, buurtbewoners, ondernemers, beleidmakers)
- 3 Binnen 2 weken na indienen ontvang je goedkeuring of afwijzing van het Schone Rivieren-ontdekteam.
- 4 Je publiceert de expeditie op de website van IVN.
- 5 Na afloop van de expeditie stuur je een mail naar ontdekken@schonerivieren.org met een foto en een korte beschrijving van de activiteit (opzet expeditie, doelgroep, opkomst, reacties).
- 6 Stuur vanuit de afdeling de digitale factuur per e-mail naar ontdekken@schonerivieren.org, onder vermelding van Schone Rivieren Expeditie projectcode: 11399.

ORGANISATIE

WIE HEB JE NODIG OM DE EXPEDITIE TE ORGANISEREN?

- **Coördinator**
De coördinator organiseert de expeditie. Hij/zij zorgt dat de juiste mensen op de juiste plek zijn met de juiste materialen. De coördinator legt bijvoorbeeld ook contact met de terreinbeheerder en maakt afspraken over het ophalen van het verzamelde afval.
- **Communicatiepersoon**
De communicatiepersoon zorgt dat de expeditie op de website van IVN staat en eventueel via andere kanalen wordt gepubliceerd.
- **IVN Natuurgids**
De IVN Natuurgids weet hoe je een expeditie vormgeeft. Samen met bijvoorbeeld een rivierafvalonderzoeker stelt de natuurgids de expeditie samen (met gebruik van het format hieronder).
- **Schone Rivieren-expert (optioneel)**
Bijvoorbeeld een rivierafvalonderzoeker. De rivierafvalonderzoeker weet veel van Schone Rivieren en het onderzoek af.

DOELEN EN DOELGROEPEN

Zoals bij elke IVN-activiteit is het ook hier belangrijk na te denken over je doelgroep (baken je groep af, dat helpt om je activiteit succesvol te maken), het doel van de activiteit, hoe de expeditie aansluit bij je IVN ambities én bij Schone Rivieren (plasticvrije rivieren in 2030).

PRAKTISCHE ZAKEN

Denk ook na over andere praktische zaken zoals: heb je vergunningen/toestemming nodig van terreinbeheerders, hoe ga je deelnemers werven, wie is het organisatie- en uitvoeringsteam (zie hierboven), hoeveel tijd kost de voorbereiding en hoe lang duurt de expeditie?

Hieronder geven we een aantal tips:

- Samenwerktips met (natuur)organisaties en terreinbeheerders
 - » Zorg er voor dat jullie opgeruimde afval na afloop van de expeditie wordt opgehaald. voor meer informatie klik hier: <https://zwerfafval.rijkswaterstaat.nl/areaal/rivieren/zwerfafvalophaalregeling/>
 - » Zorg dat je weet wie de terreinbeheerder is en benader deze om hun medewerking te vragen. Maak duidelijk wat je wil gaan

doen, bijvoorbeeld natuur ontdekken en vuil opruimen. Bespreek hoe je het beste kan samenwerken en welke regels van het gebied er gelden (mag je van de paden afwijken of niet?).

- » Denk aan communicatie: willen zij wellicht ook ruchtbaarheid aan jullie activiteit geven? Hebben ze suggesties voor mensen/organisaties/ondernemers om ook te betrekken? Denk ook aan inhoudelijke samenwerking: kunnen zij je wetenswaardigheden van de locatie vertellen? Kun je hun missie/werk ook uitdragen aan je deelnemers?
- Verzamel kennis uit jouw specifieke omgeving om eventueel te delen tijdens de expeditie. Denk bijvoorbeeld aan:
 - » Schone Rivieren-data om te zien of er langs jouw rivier onderzoek wordt gedaan en dus data beschikbaar is:
[Overzicht monitoringslocaties](#)
[Overzicht hotspots Rivierenafval](#)
[Overzicht granulaat hotspots](#)
 - » Landschap en geschiedenis
 - » Flora en fauna
 - » Plannen in de omgeving (bouw / aanpassingen in het landschap, bijvoorbeeld dijken en waterlopen)
 - » Industrie (bijvoorbeeld industrieterreinen met specifieke vervuiling in de buurt)
- De Schone Rivieren handleiding is [hier te vinden](#) op OnsIVN. Hier vind je in de map Schone Rivieren Expedities (in de mediabibliotheek) voorbeelden hoe je de expeditie kunt vormgeven en voorbeeldactiviteiten voor verschillende doelgroepen. Alle afdelingen kunnen hier ook ervaringen delen en expeditie-activiteiten uploaden ter inspiratie.
- » Downloads:
 - » Expeditieformat en activiteiten met verschillende doelgroepen
 - » Litterati-handleiding
 - » Handout Schone Rivieren (top 15)
 - » Rapportage Schone Rivieren
 - » Standaardtekst 'expeditie'
 - » Tips voor veilig opruimen
 - » Voorbeeld factuur
 - » Voorbeeld teksten voor website, nieuwsbrief en social media

VERTEL JOUW SCHONE RIVIEREN-VERHAAL

Bij Schone Rivieren brengen we met verhalende elementen de boodschap over en nodigen we anderen uit om mee te doen. Wij nodigen jou uit om tijdens je expeditie jouw persoonlijke Schone Rivieren-verhaal of motivatie over te brengen aan je publiek. Zodat we steeds meer mensen in beweging krijgen voor onze droom: plastic vrije rivieren in 2030.

Hoe vertel ik mijn Schone Rivieren verhaal?

We hebben een paar voorbeelden van rivierafvalonderzoekers en wat hen motiveert om zich in te zetten voor Schone Rivieren. Ontmoet Carola, Henk en Martijn!

Ontmoet Carola

Ontmoet Henk

Ontmoet Martijn

Om je te helpen met het vormen van je eigen verhaal hebben we een aantal verhaalbouwstenen gemaakt. Gebruik de bouwstenen voor het opstellen van je eigen verhaal. Jouw verhaal kun je tijdens de expeditie delen met je publiek.

Bij het bouwen van je verhaal kan je aan drie stukjes verhaal denken :

Het verhaal van jezelf: waarom vind jij plasticvrije rivieren zo belangrijk?

Het verhaal van ons (Schone Rivieren/IVN): waar doen we het voor?

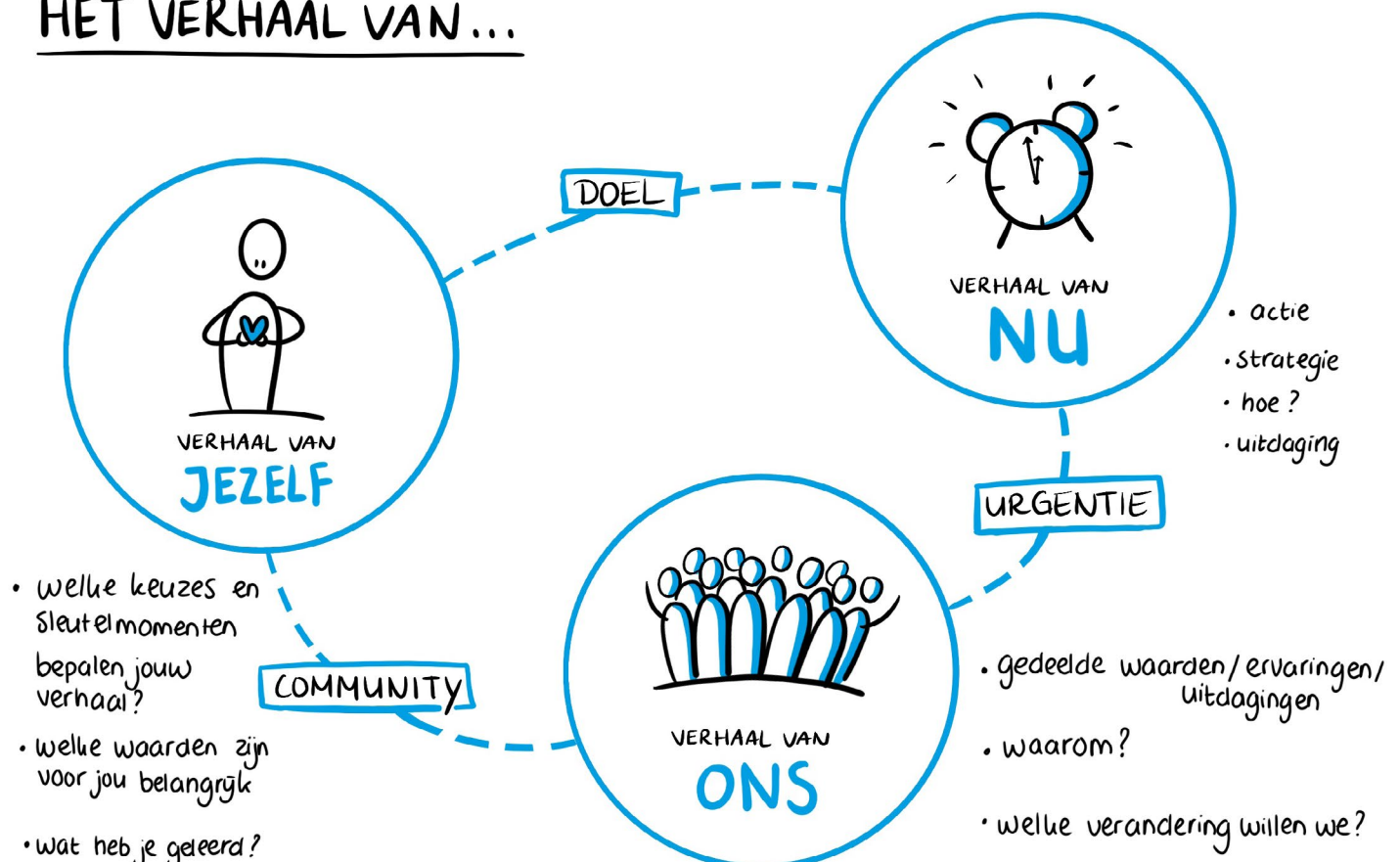
En het verhaal van NU; waarom is het nu belangrijk/ wat is de urgentie?

Het verhaal van Schone Rivieren in het kort

Om niet alles zelf te hoeven bedenken hebben we al een aantal elementen van het Schone Rivieren-verhaal benoemd. Deze kan je gebruiken in je eigen verhaal. Het zijn bouwstenen. Zoek welke bouwstenen bij jou passen!

Er is steeds meer aandacht voor de plasticsoep en wereldwijd verzamelen miljoenen mensen zich voor opruimacties op stranden. De aanvoer van plastic afval vanuit rivieren is echter een onderbelicht probleem. IVN Natuureducatie, Plastic Soup Foundation en Stichting De Noordzee bundelen de krachten en brengen hierin verandering met 'Schone Rivieren'. Ons ultieme doel? Plasticvrije rivieren in Nederland in 2030.

HET VERHAAL VAN...

HET VERHAAL VAN ONS

Balans mensen
en natuur

Genieten van
de natuur

Samen staan we sterk/
maken we massa

Voor het
nageslacht

Nederland waterland:
samenleven met
al dat water

Gedeelde
verantwoordelijkheid

Geen verlamming
maar actie

Bewustworden
door zelf te
ervaren & doen

Wakker
schudden/
bewustwording

HET VERHAAL VAN NU!

Veranderen van
consumptiepatroon

Plastic probleem
zichtbaar maken door
onderzoek

Biodiversiteit
in gevaar

Ecosystemen aangetast
door plastic

Steeds minder
ruimte voor de
natuur

Meer mensen
betrekken bij
Schone Rivieren

Groeiende
plasticsoep

MATERIALEN (EN WAAR TE BESTELLEN)

Als je een expeditie gaat organiseren heb je een aantal materialen nodig onderweg. Het ligt natuurlijk een beetje aan de plek van de expeditie wat je precies nodig hebt, maar onderstaande materialen geven je een idee. Dus laat je inspireren.

Algemeen

- Thermoskannen thee / koffie
- EHBO-tasje
- Mobiele telefoon (voor noodgevallen)
- Paklijstje voor deelnemers:
 - » Zelf eten en drinken meenemen
 - » Laarzen
 - » Geschikte kleding (voor seizoen)
 - » Smartphone met Litterati-app
- Afvalzakken bigshopper (om afval in te verzamelen)
- Evt. ringen voor afvalzakken
- Grippers
- Handschoenen

Via de webshop van IVN te bestellen:

- Zoekkaart Schone Rivieren
- Visitekaartje Schone Rivieren
- Blauwe hesjes Schone Rivieren

Belangrijk: denk ook aan een plek of afspraak met de terreinbeheerder over ophalen/inzamelen vuil.

Extra:

Je kunt ook denken aan andere handige materialen zoals een loep, een verrekijker, een (vis)net of misschien wel iets om het water op te kunnen gaan, zoals een kano of roeiboot.

EXPEDITIE FORMAT

DOELGROEPEN EN HANDELINGSPERSPECTIEF

Expedities kan je voor veel doelgroepen organiseren. Vanuit het Schone Rivieren Expeditie-team hebben we gekozen voor een focus op vier doelgroepen: jongeren, buurtbewoners, ondernemers en bestuurders/beleidmakers. Voor elke doelgroep zijn voorbeeldactiviteiten ontwikkelend.

Als je van deze doelgroepen wil afwijken, kan je zelf activiteiten ontwikkelen of de activiteiten aanpassen aan jouw doelgroep. We hopen jullie te kunnen stimuleren om juist ook van gebaande paden af te slaan qua doelgroepen van je eigen afdeling. Dit thema leent zich namelijk prima om ook andere burgers mee te krijgen dan je reguliere IVN-doelgroep.

Deel je je nieuwe activiteit op de Schone Rivieren Community op OnsIVN? Dan maken gebruik van elkaars kennis en ervaringen!

OnsIVN Schone Rivieren Community

Hieronder vind je de vier doelgroepen en het handelingsperspectief dat je ze mee kan geven. Daarna hebben we dat in het kort ook beschreven voor wat meer algemene doelgroepen.

Jongeren (>12 jaar)

- Maak jongeren bewust van de natuur: laat de schoonheid, maar ook de vervuiling zien
- Leer hoe lang het duurt voor bepaalde items afgebroken zijn door de natuur
- Leg uit wat zij kunnen doen aan de oorzaak van het probleem
- Ga met jongeren opruimen
- Laat jongeren onderzoek doen met de Litterati-app
- Vraag ze hun ervaringen te delen met vrienden en familie
- Bonus: ze zijn lekker buiten en krijgen beweging

Buurtbewoners

- Laat de natuur in hun buurt zien en hoe mooi, maar ook hoe vervuild die is
- Leer ze hoe lang het duurt voor bepaalde items afgebroken zijn door de natuur
- Ga met ze opruimen en bespreek na 15 minuten hun vondsten

- Leg uit wat zij individueel en als buurt kunnen doen aan de oorzaak van het probleem
- Laat ze onderzoek doen met de Litterati-app
- Vraag ze hun ervaringen te delen met andere buurtgenoten
- Inspireer ze om regelmatige opruim- en onderzoekacties in de buurt te houden
- Bonus: ze zijn lekker buiten en krijgen beweging

Ondernemers

- Laat ze de natuur rondom hun bedrijf zien en wat er aan vervuiling ligt
- Leer ze over de afbraaktijd van bepaalde item in de natuur
- Ga een kwartiertje met ze opruimen en onderzoeken met de litterati-app
- Leg ze uit hoe ze lokaal impact kunnen hebben op de oorzaak van het probleem
- Laat ze nadenken over hoe ze met hun eigen bedrijfsvoering minder vervuilend kunnen zijn
- Laat ze nadenken over hoe ze in hun eigen keten aanpassingen zouden kunnen doen
- Inspireer ze om actie te ondernemen in hun eigen keten
- Bonus: een leuk bedrijfsuitje, ze zijn lekker buiten en krijgen beweging

Bestuur / beleidmakers

- Ga de natuur in met ze en laat ze de vervuiling zien
- Leer ze over de afbraaktijden van bepaalde items in de natuur
- Ga een kwartier met ze opruimen en onderzoeken met de litterati-app
- Laat ze nadenken over het opzetten en stimuleren van algemene opruimacties
- Laat ze nadenken over afvalhotspots en wat er nodig is het afval te verminderen
- Laat ze nadenken over slimme afvalbakken, afvalscheiding, afvalcoaches en handhaving
- Laat ze nadenken over de evenementen in hun gemeenten en hoe die duurzamer kunnen
- Laat ze hun kennis delen met andere bestuurders
- Inspireer ze om hun plannen in daadwerkelijk actie om te zetten

Algemeen publiek

- Gebruik de Litterati-app
- Neem altijd een plastic zak / handschoenen mee
- Vind je veel recreatieafval? Laat de gemeente dit weten

OPBOUW EXPEDITIE ALGEMEEN

Hieronder vind je je tips voor de opzet van je expeditie. Welke vorm of activiteit je ook kiest, dit zijn de elementen waar je aandacht voor moet hebben.

Introductie en afsluiting

Introductie (duur...)

- Welkom, voorstellen gidsen en anderen betrokken tijdens de activiteit.
- Eigen veiligheid en die van anderen (opruiminstructie).
- Eigen risico.
- Programma: wat gaan ze beleven en in welke volgorde. Hoe laat ben je weer bij startpunt?

Activiteit (duur....)

Afsluiting na activiteit (duur....)

- Bedanken voor deelname
- Uitdelen van Schone Rivieren-visitekaartje en attenderen op sociale media Schone Rivieren en website Schone Rivieren voor als de deelnemers meer betrokken willen zijn. Op het visitekaartje staat ook de Litterati-app. Als mensen daaraan meedoen, helpen ze bij het onderzoek.
- Groepsfoto maken
- Attenderen op IVN-activiteiten van je eigen afdeling of elders in het land.

RIVIEREXPEDITIE 1

POSTENTOCHT

Omschrijving van de activiteit

De postentocht wordt straks georganiseerd voor (bijvoorbeeld) jongeren op een voortgezet onderwijschool.

Doel activiteit

De activiteit wil jongeren kennis laten maken met de schoonheid van de natuur in hun eigen omgeving én tevens de problematiek van (zwerf)afval in en langs de rivier onder de aandacht brengen.

Doelgroep

1e of 2e klassen voortgezet onderwijs (13 – 15 jarigen)

AANPAK

De jongeren (de deelnemers aan deze training) worden verdeeld in meerdere groepjes die vervolgens een korte route lopen – vanaf een centraal startpunt – langs de rivieroever. Onderweg komen ze diverse posten tegen waar ze een opdracht moeten uitvoeren. De opdrachten staan in het teken van de zintuigen: horen, zien, voelen, ruiken, proeven. De opdrachten sluiten zo dicht mogelijk aan bij de beleavingswereld van de jongeren: het zijn allemaal doe- en beleefactiviteiten. Ook bevat elke opdracht een ‘wedstrijdelement’, waardoor de groepjes tegen elkaar kunnen strijden.

Eén IVN-vrijwilliger legt uit wat de klas / groep vandaag gaat doen en verdeelt deze vervolgens in kleinere groepjes van max. 6 leerlingen (als dit nog niet gedaan is door de docent). Elke groep krijgt een kaartje mee met de nummers van de verschillende opdrachten. Hierop wordt de score per groep bijgehouden door de vrijwilliger van de betreffende post. De postentocht wordt ook weer centraal afgesloten (op de startlocatie) door de IVN-vrijwilliger en daarbij wordt ook de winnende groep bekend gemaakt.

BEZETTING

6 vrijwilligers: op elke post staat een (IVN-) vrijwilliger en één vliegende keep

TIJDSDUUR

120 minuten

10 min	ontvangst en welkom, uitleg postentocht en verdelen groepjes
100 min	5 x 20 minuten per opdracht
10 min	korte nabespreking, bekend maken winnende groepje en afsluiten

KOSTEN

Bij elke opdracht staat een overzicht van de benodigde materialen opgenomen. Enkele daarvan moeten worden aangeschaft (rood gemarkeerd). Daarnaast zijn er de kosten voor koffie / thee, een prijs voor de winnende groep en reiskosten voor vrijwilligers, kopieerkosten e.d.

Kosten van materialen voor opdrachten

Nader te bepalen

Reiskosten vrijwilligers

Nader te bepalen

BENODIGDHEDEN

Algemeen:

- Een tafel (op begin- / eindlocatie)
- Megafoon
- Fluitje
- Prijs voor de winnende groep
- IVN-beachvlaggen
- IVN-shirts en / of -fleecejassen
- Geplastificeerde instructiekaarten per opdracht (voor begeleiders)
- Scoreformulieren (zie bijlagen bij sommige opdrachten)

Catering:

- Thermoskannen met koffie en thee (voor begeleiders en evt. deelnemers)
- Verschillende drankdispensers met kraantje voor infused water (verschillende smaken)
- Hardplastic, afwasbare drinkbekers (aantal afhankelijk van het aantal deelnemers)
- Mokken (aantal afhankelijk van het aantal begeleiders)
- Koffiemelkpoeder
- Suiker in zakjes
- Lepeltjes

Koffie / thee laten zetten door organisatie waarbij we op bezoek zijn (of zelf mee nemen).

Drankdispensers van te voren klaarmaken (smaakjes moeten kunnen intrekken) en meenemen naar locatie.

Prijs voor winnende groep:

Nader te bepalen

OPDRACHT 1: WAT ZIE JE?

De opdracht

Verzamel in vijf minuten zoveel mogelijk items met een bepaalde kleur en maak daar een foto van met je smartphone. De kleuren bruin en groen doen niet mee; alle planten hebben wel iets bruins of groens in zich (stam, stengel, tak, blad). Het gaat in deze opdracht om zoveel mogelijk verschillende kleuren die in de natuur te vinden zijn, anders dan groen en bruin. Als bewijsmateriaal kunnen dienen foto's van planten, dieren, landschapselementen én zwerfafval (verzamel gevonden zwerfafval in de plastic zak en neem het mee naar de startlocatie).

LOCATIE

Tot maximaal 5 meter vanaf de waterkant en 50 of 100 meter in de breedte langs de oever (zet dit van te voren uit (grote passen of met lint) en markeer met stenen, takken of piketpaaltjes).

BENODIGDHEDEN

- Plastic (zwerfafval)zakken (1 per groep)
- 10 paar werkhandschoenen
- 10 grijpers
- Scoreformulieren (1 per groep)
- Klembord
- Pen / potlood / viltstift
- Groepskaart met opdrachtennummers (1 per groep)
- Smartphones (deelnemers)
- Evt. stopwatch (kan ook met telefoon)
- Evt. lint of piketpaaltjes

ROL IVN'ER

a) Uitleggen opdracht:

- Laat de deelnemers zoveel mogelijk verschillende items met kleur verzamelen
- Max. twee deelnemers van al deze items een foto maken (P.S. er mag niks geplukt, afgebroken of anderszins kapot gemaakt worden)
- De groep krijgt precies 5 minuten de tijd om items te verzamelen
- Het kan dus gaan om planten, bloemen, dieren, landschapselementen e.d.
- Langs de rivieroever ligt ook zwerfafval. Ook hiervan kan een foto gemaakt worden, maar afval laten we natuurlijk niet liggen. Geef de groep de opdracht om dit afval – na het maken van de foto – in de plastic zak te stoppen, die ze na afloop bij jou achterlaten.

b) Uitdelen materialen

Geef de groep 1 plastic zak. Wie wil kan een grijper en / of handschoenen krijgen. Zorg wel dat deze weer ingeleverd worden na afloop.

c) Veiligheid bewaken (bijvoorbeeld niet te dicht bij het water, let op dieren in de omgeving)

d) Tijd bewaken

Na precies 5 minuten (gebruik hiervoor de stopwatch op je telefoon) roep je de groep bij elkaar en bekijk je wat er zoal gefotografeerd is aan planten, dieren, landschapselementen of zwerfafval (en / of bekijk je wat er zoal aan zwerfafval verzameld is langs de waterkant).

e) Evaluatie na afloop:

Laat jongeren hun eigen conclusie trekken, door vragen te stellen aan de groep, bijvoorbeeld:

- Wat vinden ze van de omgeving / natuur? Waarom vinden ze dat?
- Wat vinden ze ervan dat ze zwerfafval vinden in en aan de waterkant?
- Vinden ze dat er veel ligt of valt het wel mee?
- Vinden ze het normaal dat dit er ligt?
- Is dat goed voor de natuur?
- Waar komt al die troep uiteindelijk terecht, denken ze?
- Waar komt het vandaan / hoe komt het in de natuur terecht?
- Wat zou een oplossing voor dit probleem kunnen zijn? Wat kunnen ze zelf doen?

f) Toekennen van de punten (jij bent de jury en bepaalt hoeveel punten de groep krijgt)

g) Uitgegeven materialen weer innemen

Te verdienen punten:

De groep met de meeste verschillende items, wint deze opdracht.

Groep met meeste items:	10 punten
Groep met daarna de meeste items:	6 punten
Alle andere groepen	3 punten

Noteer:

A. Op jouw eigen scoreformulier (op het klembord) het totaal aantal verschillende items per kleur voor deze groep én noteer dit cijfer ook op de groepskaart.

Wat telt er zoal NIET mee?

- Een overzichtsfoto van de oever met overwegend groene en bruine kleuren telt niet mee (er moet een duidelijk, scherp gefotografeerd onderwerp mét een bepaalde kleur op de foto te herkennen zijn). Aangezien elke plant wel groene of bruine onderdelen bezit, laten we deze kleuren buiten beschouwing.
- Drie foto's van dezelfde bloem, maar op een andere plek gefotografeerd tellen ook niet mee.
- Foto's van gemanipuleerde situaties vallen af (bijvoorbeeld een stuk plastic in kleinere stukken trekken en er afzonderlijke foto's van maken).

B. Na afloop van de wedstrijd: noteer het totaal aantal punten dat elke groep verdiend heeft met deze opdracht.

P.S.:

Voordat de volgende groep bij jou komt, schuif jij zelf 50 of 100 meter op. Je hebt dus 5 verschillende locaties nodig langs de rivieroever (i.v.m. het zwerfafval dat per groep geraapt kan worden), die je het beste voorafgaand aan de postentocht kunt uitzetten en markeren.

Totale tijd voor deze opdracht

3 min	uitleggen en verdelen materialen
5 min	opdracht uitvoeren door de groep
10 min	evaluatie en puntenverdeling
2 min	lopen naar de volgende opdracht/locatie

BIJLAGE 1:

Scoreformulier opdracht 1: Wat zie je hier?

	Groepen							
Aantal items	1	2	3	4	5	6	7	8
Rood								
Blauw								
Geel								
Wit								
Paars								
Oranje								
Grijs								
Aantal items per kleur								
Eindscore								

Te verdienen punten

De groep met de meeste verschillende items, wint deze opdracht.

Groep met meeste items	10 punten
------------------------	-----------

Groep met daarna de meeste items	6 punten
----------------------------------	----------

Alle andere groepen	3 punten
---------------------	----------

OPDRACHT 2: GELUIDEN AAN DE RIVIEROEVER

Jongeren

De opdracht

Welke geluiden hoor je hier aan de rivieroever?

Aan jullie de taak om goed te luisteren en één geluid te kiezen die jullie zo natuurgetrouw mogelijk na gaan doen.

Neem dit geluid op met de voice-recorder-app op je smartphone (max 10 sec per geluid).

Aan het eind van de postentocht mag elke groep 1 geluid laten horen aan de andere groepjes. De groep bepaalt met elkaar welk geluid wint.

LOCATIE

Dit kan een locatie aan het water zijn of op de dijk, maar wel op flinke afstand van de andere opdrachten. Het moet hier (relatief) stil zijn.

BENODIGDHEDEN

- Scoreformulier (1 per groep)
- Klembord
- Pen / potlood / viltstift
- Smartphones (jongeren)

ROL IJN'ER:

a) Uitleggen opdracht:

1. Laat alle deelnemers stil én alleen op een eigen plekje gaan zitten, liggen of staan (tenminste 5 meter uit elkaar), zodat ze de natuur anders en intenser kunnen ervaren (let wel op poep).
2. De deelnemers gaan nu 3 minuten goed / aandachtig luisteren. Benadruk dat iedereen deze 3 minuten helemaal stil moet zijn; niemand loopt rond; geen gedoe met telefoontjes, gegiechel of geklets.
3. Laat de groep weer bij jou komen en laat ze benoemen wat ze aan geluiden hebben gehoord of nog horen (dit kan van alles zijn: vogels, een passerende boot, verkeer, de wind, het kabbelende water, ruisende bladeren, blatende schapen of loeiende koeien in de wei).
4. Laat de groep nu bepalen welk geluid ze proberen na te doen (zo natuurgetrouw / herkenbaar mogelijk).
5. Geef aan dat ze één geluid moeten opnemen met een smartphone met voicerecorder (dat geluid mag één deelnemer maken, maar het mag ook een groepsgeluid zijn).
6. De opname mag maximaal 10 sec. duren.
7. Alle andere groepen bij elkaar zijn straks jury (elke groep laat dan zijn opname horen).

b) Tijd bewaken

c) Evaluatie

Stel vragen aan de groep, zoals:

- Hoe was het om 3 minuten helemaal stil te zijn? Vind je dat moeilijk?
- Ben je wel eens vaker in een omgeving waar het echt / relatief stil is?
- Waar was dat dan?
- Is het fijn om in een (relatief) stille omgeving te zijn? Waarom wel / niet?
- Hoe is dat voor dieren? Houden zij van stilte of juist niet?
- Wat kun je beter wel / niet doen in de natuur als het om geluid gaat? Waarom?

Toelichting voor begeleider:

Jongeren zijn in het dagelijks leven geen stilte meer gewend. Een leeg moment kan dan ook moeilijk voor ze zijn. Heb daar begrip voor, maar probeer ze wel echt stil te laten zijn tijdens deze opdracht.

In onze natuur is het bijna nergens nog echt stil. Overal hoor je wel geluiden van menselijke bedrijvigheid: verkeer, recreërende mensen of anderszins. Dieren kunnen schrikken van veel geluiden: zoals van blaffende honden, crossers in het bos, schreeuwende kinderen, mensen die hard praten (al dan niet aan de telefoon), jongeren met muziek aan, rinkelende telefoons. Zeker in het broedseizoen zijn geluiden zeer verstorend; ook jonge dieren hebben zo hun rust nodig (net als onze baby's die veel slapen). Vraag of de jongeren daar rekening mee houden als ze buiten / in de natuur zijn.

Te verdienen punten

Groep met het geluid dat het meest lijkt op het originele geluid	10 punten
Groep met het op een na beste geluid	6 punten
Alle andere groepen	3 punten

Totale tijd voor deze opdracht

2 min	uitleggen opdracht
3 min	groep is stil
5 min	opnemen geluid
5 min	evaluatie
5 min	lopen naar de volgende opdracht/ locatie

OPDRACHT 3: DURF JIJ HIERVAN TE PROEVEN?

De opdracht

Verzamel zoveel mogelijk verschillende eetbare planten, van elke soort 1 (blad of bloem) en noteer de naam ervan op het scoreformulier.

Verzamel van 1 soort plant een grotere hoeveelheid waarvan je voor de volgende groep een kopje thee kunt trekken. Verzin een passende naam voor deze thee.

Jullie drinken ook allemaal een kopje van de thee die de vorige groep voor jullie heeft gezet.

Verzin een originele naam voor jullie thee!

Geef je gerecht een passende naam (waardoor de volgende groep het misschien wel niet meer durft te proeven :) ?)

LOCATIE

Maximaal 100 meter vanaf de waterkant en 50 meter in de breedte (zet dit van te voren uit en markeer met paaltjes).

Voor de volgende groep nieuwe locatie, schuif 50 meter op. Bij 5 groepen heb je dus 250 meter oever nodig.

Voor de volgende groep nieuwe locatie, schuif 50 meter op. Bij 5 groepen heb je dus 250 meter oever nodig.

BENODIGDHEDEN

- 10 paaltjes voor markering gebied
- 5 emmertjes (1 per groep) voor het verzamelen van de planten
- 2 paar handschoenen maat 8 (brandnetels plukken)
- jerrycan met 20 liter koud water
- 1 emmer (voor wassen van planten)
- 5 thermoskannen met warm water (1 per groep)
- vergiet
- snijplank
- een mes
- de zoekkaart
- 30 papieren bekertjes
- groepskaartje met nummers van de verschillende opdrachten (elke groep 1 kaartje)

P.S. Deze opdracht is erg afhankelijk van de periode waarin de postentocht plaatsvindt en van de planten die op de betreffende locatie te vinden zijn. Mogelijke planten zie je op de zoekkaart. (Niet op zoekkaart o.a. meidoorn, sleedoorn, bramen).

P.S. misschien voor de begeleider extra zoekkaarten of beknopte gids / uitleg met eetbare planten toevoegen, info zoals o.a. te vinden is op onderstaande sites:

<https://www.bedrock.nl/eetbare-planten-plukken-nederland-groenten/>

http://www.woodcraftsurvival.com/Survival%20skills/voedsel/Eetbare_planten_vruchten_van_West_Europa/eetbare_planten.htm

ROL IVN'ER:

1. Uitleggen opdracht

- Jullie krijgen 5 minuten om eetbare planten te vinden in dit afgezette stukje oever
- Verzamel zoveel mogelijk soorten (pluk 1 exemplaar) en stop deze in de emmer
- Zoek op de zoekkaart uit welke eetbare planten je gevonden hebt en noteer deze naam op de lijst
- Bepaal samen van welke eetbare plant je een grotere hoeveelheid gaat verzamelen (overleg ook met de IVN-begeleider of dit een goed idee is).
- Was deze planten goed met water (gebruik hierbij de jerrycan en emmer)
- Trek nu thee van deze plant in de thermoskan: stop hiervoor de blaadjes of bloemen in het hete water en laat 5 minuten trekken.
- Proef ondertussen allemaal van de thee die de vorige groep voor jullie heeft gemaakt.

P.S: de eerste groep maakt alleen de thee voor de volgende groep en drink t/ proeft van de thee van de laatste groep (aan het eind van deze postentocht dus).

2. Veiligheid bewaken

- Houd in de gaten welke plant gebruikt gaat worden voor de thee (is dit een 'drinkbare' plant: dus niet giftig!).
- Let op het veilig gebruik van het mes, indien de plant bewerkt moet worden (snijden).

3. Uitdelen materialen

4. Tijd bewaken:

- 5 min om planten te verzamelen en te determineren a.d.h.v. de zoekkaart(en)
- 5 min om thee te zetten van 1 soort plant
- 2 min om de thee van de andere groep op te proeven / te drinken

5. Evaluatie na afloop

6. Toekennen van de punten (jij bent de jury en bepaalt hoeveel punten de groep krijgt)

7. Innemen materialen

Evaluatie:

Nadat de opdracht is uitgevoerd bekijken en bespreken wat zoal verzameld is.

- Welke planten, die hier staan, kun je er voor eigen consumptie gebruiken?
- Wat kun je er zoal van maken? Wat maakten de mensen er vroeger van? Waarom deden ze dat?
- Wat zit er voor 'voedzaams' in de planten, denken jullie?
- Zouden we misschien meer van dit soort planten moeten gaan eten voor onze gezondheid? Waarom wel / niet?
- Welke dieren eten van deze planten?

Te verdienen punten

Per soort eetbare plant / bloem	1 punt
Voor elke leerling die de thee van de vorige groep proeft	1 punt
Voor elke leerling die de beker helemaal leegdrinkt	1 punt
Voor de groep die de meest originele naam verzint	5 punten

Totale tijd voor deze opdracht

3 min	uitleggen en verdelen materialen
15 min	opdracht zelf
5 min	evaluatie en puntenverdeling
1 min	innemen materialen
2 min	nieuwe locatie uitzetten
26 min	Totaal

BIJLAGE 2:

Scoreformulier Opdracht 3: Eetbare planten langs de rivier

Welke eetbare plant heb je gevonden langs de waterkant?

NAAM PLANT	EETBAAR ONDERDEEL	WORDT GEGETEN DOOR?
Waterpeper		
Tandzaad		
Brandnetel		
Groot hoefblad		
Watermunt		
Wilg		
Valeriaan		
Meidoorn		
Sleedoorn		
Grote lisdodde		
Braam		
Hondsroos		
Witte Dovenetel		
Vlier		
Madeliefje		
Paardenbloem		
Weegbree		
Zevenblad		
Kleefkruid		
Kamille		
Veldzuring		
Duizendblad		

OPDRACHT 4:

MAAK JE EIGEN NATUURLIJKE 'PARFUM'

Ruiken

Maak een 'parfum' met dingen uit de natuur. Je mag hiervoor alle soorten planten, vruchten en bladeren die je vindt gebruiken. Noteer de naam hiervan op een blaadje papier. Verzin ook een leuke naam voor je eigen parfum!

LOCATIE

Maximaal 100 meter vanaf de waterkant en 100 meter in de breedte (zet dit van te voren uit en markeer met paaltjes). Bij voorkeur een plek met veel waterplanten.

BENODIGDHEDEN

- 10 paaltjes voor markering gebied
- 5 emmertjes (1 per groep) voor het verzamelen van de planten
- 2 paar handschoenen maat 8 (brandnetels plukken)
- jerrycan met water
- 1 emmer (voor wassen van planten)
- kommetje en stamper (om te mixen)
- zeefje
- bakje (om parfum op te vangen)
- 5 lege spuitflesjes of potjes (voor het parfum)
- druppel pipet (om potjes te vullen)
- geurloze alcohol
- zoekkaart met planten
- parfumstrips of watjes (om geur te testen)

ROL IJN'ER:

1. Uitleggen opdracht

- Jullie krijgen 5 minuten om planten te zoeken voor het maken van jullie parfum.
- Verzamel zoveel mogelijk soorten met een sterke geur en stop deze in de emmer.
- Kijk op de zoekkaart welke planten je gevonden hebt en noteer deze naam op de lijst.
- Was de planten indien nodig met water (gebruik hierbij de jerrycan en emmer).
- Vul het kommetje met alcohol en doe hierin de bladeren of bloemen die je in je parfum wilt gebruiken, maal deze eventueel fijn met een stamper zodat de geuren vrijkomen.
- Gebruik het zeefje en opvangbakje om het

mengsel te zeven.

- Doe de parfum met een pipet in een spuitflesje.
- Test de parfum met behulp van teststrips of watjes.

2. Veiligheid bewaken

- Houd in de gaten welke planten gebruikt gaat worden voor de parfum (let op voor giftige planten).

3. Utdelen materialen

4. Tijd bewaken

- 5 min om planten te verzamelen en te determineren a.d.h.v. de zoekkaart(en)
- 5 min om het parfum te maken
- 2 min om het parfum te testen

5. Evaluatie na afloop

6. Toekennen van de punten (jij bent de jury en bepaalt hoeveel punten de groep krijgt)

7. Innemen materialen

Evaluatie:

Nadat de opdracht is uitgevoerd bekijken en bespreken we wat zoal verzameld is.

- Welke planten, die hier staan, kun je er voor het maken van een parfum gebruiken?
- Wat voor soort geuren kun je onderscheiden?
- Welke planten worden gebruikt voor de parfums van de bekende merken die je kunt kopen?

Te verdienen punten

Per soort plant of bloem met geur	1 punt (max 5)
Voor de groep die de meest originele naam	max 5 punten

Totale tijd voor deze opdracht

3 min	uitleggen en verdelen materialen
15 min	opdracht zelf
5 min	evaluatie en puntenverdeling
2 min	innemen materialen
25 min	Totaal

Noteer de namen van de planten die je hebt gevonden op een blaadje papier.

OPDRACHT 5:

'VOELBARE' ITEMS ZOEKEN

Voelen

Zoek zoveel mogelijk items op deze locatie met een 'voelbare' eigenschap (zie lijst)
De groep met de meeste items van de lijst, wint de meeste punten.

LOCATIE

Dit kan een locatie aan het water zijn, op de dijk of ergens op de zomerbedding, bijvoorbeeld van 10 meter breed. Zoek wel een plek uit met veel verschillende items die tastbaar zijn.

BENODIGDHEDEN

- lijst met 'tastbare eigenschappen'
- blinddoek
- pen / potlood / viltstift
- scoreformulieren (1 per groep)
- klembord
- 2 snoeischaren

ROL IVN'ER:

a) Uitleggen opdracht:

1. Zoek een vrijwilliger binnen de groep voor de voelopdracht.
2. Deze persoon krijgt een blinddoek om. Hij / zij gaat de voorwerpen - die de rest van de groep gaat zoeken in het veld - betasten en moet aangeven om welke eigenschap het gaat.
3. Deze geblinddoekte leerling blijft dus op een vaste plek (bij jou dus) staan / zitten. De rest van de groep, komt steeds naar hem / haar toe met een item en reikt dit aan de leerling met blinddoek aan.
4. De groep mag geen hints geven aan de geblinddoekte leerling of de eigenschap voorzeggen / influisteren. Indien dit toch gebeurt, wordt deze eigenschap niet afgevinkt op de lijst.
5. De IVN-begeleider vinkt op de lijst met 'tastbare' items die eigenschappen aan, die geraden zijn door de geblinddoekte leerling.
6. Het is de bedoeling zo veel mogelijk verschillende items met een specifieke tastbare eigenschap aan de geblinddoekte

leerling te presenteren.

7. De geblinddoekte moet de groep wel kunnen vertrouwen: poep, brandnetels en distels zijn uitgesloten.
 8. Elke eigenschap op de lijst kan maar 1x worden afgevinkt (telt maar 1x mee). Drie keer iets ronds of nats aanbieden is daarmee dus zinloos.
 9. Indien gewenst, kunnen meerdere deelnemers geblinddoekt worden (na elkaar).
- b) Tijd bewaken (10 minuten voor het uitvoeren van de opdracht)**
- c) Evaluatie**
- Hebben jullie alles kunnen vinden? Was dat moeilijk?
 - Hoe was het om te voelen? Was dat moeilijk?
 - Hebben jullie ooit zo naar de omgeving gekeken?
- d) Noteer het aantal items op de groepskaart (viltstift)**

Te verdienen punten

Groep met de meeste verschillende voelbare items	10 punten
Groep met het op een na beste score	6 punten
Alle andere groepen	3 punten

Totale tijd voor deze opdracht

5 min	uitleggen opdracht en blinddoeken leerling
10 min	zoeken van items
5 min	nabespreking / tellen van items
5 min	lopen naar de volgende opdracht / locatie
20 min	Totaal

BIJLAGE 3:

Scoreformulier opdracht 5: Tastbare eigenschappen in de natuur

WELKE EIGENSCHAP HEEFT DIT VOORWERP? HET IS:

☐ nat	☐ geribbeld	☐ vierkant	☐ koud
☐ droog	☐ rafelig	☐ rond	☐ warm
☐ ugedroogd/dor	☐ harig	☐ recht	☐ lang
☐ sappig	☐ pluizig	☐ ovaal	☐ kort
☐ korrelig	☐ glad	☐ hoekig	☐ dik
☐ stoffig	☐ ruw	☐ kaarsrecht	☐ dun
☐ prikkend	☐ knobbelig	☐ krom	☐ groot
☐ houtig	☐ stekelig	☐ langwerpig	☐ klein
☐ plantaardig	☐ vettig	☐ veelvormig	☐ hard
☐ dierlijk	☐ slijmerig	☐ hol	☐ zacht
☐ beweegt	☐ kleverig	☐ spits	☐ licht
☐ beweegt niet	☐ slap	☐ puntig	☐ zwaar
☐ breekbaar	☐ stevig	☐ getand	☐ fijn
☐ niet natuurlijk	☐ scherp	☐ golvend	☐ grof
	☐ met haakjes	☐ vertakt	
	☐ met doorns	☐ onregelmatig	
	☐ glibberig		

RIVIEREXPEDITIE 2

BINGO

Omschrijving van de activiteit

De afvalbingo in het veld is gericht op het ontdekken van 'mooi' en 'vies' langs de rivier. De drempel voor deze activiteit is laag en kan ingepast worden in een 'excursie' of rondgang langs de nabijgelegen rivier.

Doel activiteit

De activiteit zorgt ervoor dat deelnemers nadien trots zijn op hun 'schone' rivier en deze ook als dusdanig gaan waarderen en wellicht zelf verantwoordelijkheid voor nemen door er bijvoorbeeld regelmatig langs te wandelen en zwerfvuil op te ruimen.

Doelgroep

Buurtbewoners die via hun dorpsraad, buurtvereniging meedoen.

AANPAK

Stap 1: Allereerst nemen de organiserende IVN'ers contact op met een contactpersoon van de beoogde buurtvereniging of dorpsraad. Het verdient de voorkeur om dit contact te leggen via een bekend iemand daarvan ('warme' ingang). Ook kan een bewonersvereniging of gemeentelijk wijkvertegenwoordiger de eerste stap zijn als de IVN'ers in die buurt nog geen ingangen richting de buurt hebben.

Stap 2: Maak een afspraak met de vereniging waarin je uitlegt: wat jullie aanbod is, waarom je dat aanbiedt (zie doel), wanneer je in gedachten hebt dit te organiseren, waar je de expeditie wil houden, hoe lang deze duurt en welke fysieke omstandigheden je verwacht dus wie er mee kunnen (minimaal / maximaal). Verken in dat gesprek of het mogelijk aansluit bij een doel of activiteit van de vereniging of wijk zelf (win-win). Maak ook helder welke kosten dit oproept en wie die kosten draagt.

Stap 3: Maak een mooie IVN / Schone Rivieren-uitnodiging voor de expeditie en laat die verspreiden via de vereniging of dorpsraad zelf naar hun achterban.

Stap 4: Zorg voor een aanmeldadres (handigste is om dit bij de dorpsraad / wijkvereniging te laten liggen) en een datum waarop je bepaalt of

de activiteit door gaat of niet.

Stap 5: Bevestig de deelname aan de deelnemers (let op de AVG-regels) samen met de buurtraad / wijkvereniging.

Stap 6: Organiseer de activiteit en zorg dat je let op: veiligheid en hygiëne, afzender (IVN-kleding en Schone Rivieren-visitekaartjes), catering, materialen, taakverdeling begeleiders etc. Stem, indien nodig, de activiteit af met de terreinbeheerder.

Stap 7: Voer de activiteit uit en denk daarbij aan het maken van beeldmateriaal (vraag deelnemers toestemming om in beeld te komen). Bedank de deelnemers door hen kort te vragen om terugkoppeling hoe zij het vonden en geef ze een Schone Rivieren of IVN aandenken in de vorm van SR-ansichtkaart, SR-zoekkaart, SR-visitekaartje, IVN-jaarprogramma.

Stap 8: Evalueer de activiteit met de buurtvereniging of dorpsraad en maak indien mogelijk vervolg afspraken.

BEZETTING

Per 15 deelnemers minimaal 1 IVN-gids. Ideaal is 1 gids per 8 deelnemers. Per activiteit altijd minstens 2 begeleiders. Het voorbereidende team bestaat uit minstens 3 personen.

TIJDSDUUR

80 minuten

10 min	ontvangst en welkom, uitleg expeditie en bingokaart
60 min	wandeling met werkvormen (bingo en afval verzamelen)
10 min	korte nabespreking, aandacht voor volle bingo kaarten

KOSTEN

Afhankelijk van de manier waarop je de buurtbewoners-expeditie opzet zullen de kosten variëren. Denk daarbij aan: kosten voor koffie / thee, promotiekosten, kopieerkosten bingokaarten, een prijs voor de winnende bingokaart(en), SR- / IVN-aandenken voor de deelnemers en reiskosten voor vrijwilligers, kopieerkosten e.d.

Kosten van materialen voor opdrachten
Nader te bepalen

BENODIGDHEDEN

Algemeen:

- een tafel (op begin- / eindlocatie)
- megafoon (bij grote groep of veel wind)
- fluitje
- prijs voor de winnende bingokaart
- IVN-beachvlaggen
- IVN-shirts en/of fleecejassen
- bingokaarten en potloden
- vuilniszakken en handschoenen (evt. grijpers)
- water en zeep om handen te wassen en handdoeken

Catering:

- thermoskannen met koffie en thee (voor begeleiders en evt. deelnemers)
- verschillende drankdispensers met kraantje voor infused water (verschillende smaken)
- hardplastic, afwasbare drinkbekers / mokken (aantal afhankelijk van het aantal deelnemers)
- koffiemelkpoeder
- suiker in zakjes
- lepeltjes

Koffie / thee laten zetten door organisatie waarbij we op bezoek zijn (of zelf meenemen).

Drankdispensers van te voren klaar maken (smaakjes moeten kunnen intrekken) en mee nemen naar locatie.

Kosten en reiskosten:

nader te bepalen

Prijs voor winnende groep:

nader te bepalen

OPDRACHT 1: BINGOKAART

Buurtbewoners

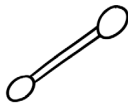
De opdracht

Elke deelnemer ontvangt een bingokaart en een potlood. Tijdens de wandeling noteert ieder voor zich als hij een item op de bingokaart heeft ontdekt. Het gaat in deze opdracht om mooie en minder mooie natuurbelevingen te herkennen.

BIJLAGE 1:

Voorbeeld bingokaart: Schone Rivieren, waar herken je die aan?

WAT ZIE JIJ?

B	I	N	G	O
 dopje	 wattenstaafje/ lolly-stokje	 flesje	 zwaan/zilver- meeuw/aalscholver	(klein stukje) piepschuim
 drankblikje	 nurdles	maake en foto van het mooiste plekje	wikkel van een flesje	 vogelgeluiden
 touw/tiewrap	stukje speelgoed (bijvoorbeeld knetterbal)	 waterpeper/ watermunt	(klein stukje) hard plastic	aanspeliijn met natuurlijk materialen
(klein stukje) zacht plastic	 wilde eend/ meerkoet	 frietbakje	 natuurlijke oever	 snoepverpakking
 wilg/els	 plastic beker	helder water	 sigarettenfilter	natuurliefhebber
SCHONE RIVIEREN				

OPDRACHT 2: VERZAMELEN VAN AFVAL

Buurtbewoners

De opdracht

Per groep van 4 / 8 personen is er 1 vuilniszak voor restafval en 1 zak voor plastic / metaal en drankverpakking.

Op een locatie waar veel microplastics liggen wordt samen gekeken wat voor afval dit is. Dit kan plenair.

RIVIEREXPEDITIE 3

KANTINEWEEK MET KAHOOT

Omschrijving van de activiteit

Ondernemers zijn er in alle 'soorten en maten'. Als je een activiteit voor het bedrijfsleven organiseert is dit altijd maatwerk. In deze voorbeeld-activiteit zijn we uit gegaan van een iets groter bedrijf of organisatie (overheden kan ook) omdat je dan meteen meer mensen zou kunnen bereiken met jullie inzet. De afval-kahoot is bedacht als onderdeel van een 'greenweek' in een bedrijfskantine.

Doel activiteit

De kahoot zorgt ervoor dat deelnemers zich bewust worden van:

- eigen gebruik en gedrag t.a.v. afval
- de afvalstromen van het bedrijf waar zij werken en / of de productieketen waar het bedrijf deel van uit maakt
- zwerfafval in de omgeving van het bedrijf
- plasticvrije rivieren: wat wordt er nu veel gevonden en wat wordt er aan gedaan om dit te voorkomen en op te ruimen

Doelgroep

Medewerkers van bedrijven met een eigen bedrijfskantine (kunnen ook (semi-) overheden zijn)

AANPAK

Stap 1: Allereerst nemen de organiserende IVN'ers contact op met een contactpersoon van het beoogde bedrijf. Kijk op de website van het bedrijf of het een Corporate Social Responsibility (CSR) beleid heeft. Dat wil zeggen dat het bedrijf zich terdege bewust is van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van People, Planet en Profit. Bedrijven met een dergelijk beleid zijn vaak op zoek naar activiteiten om invulling te geven aan dit beleid. Het handigste is om dit contact te leggen via iemand die bij het bedrijf (heeft ge-)werkt ('warme' ingang).

Stap 2: Maak een afspraak met het bedrijf waarin je verkent of er een samenwerking mogelijk is. Je legt uit wat jullie doel is

(plasticvrije rivieren), wat je aanbod is, wanneer je in gedachten hebt iets samen te organiseren. De expeditie kan uit meerdere activiteiten bestaan, ligt deze toe. Maak ook helder welke kosten dit oproept en wie die kosten draagt.

Stap 3: Maak een mooie IVN- / Schone Rivieren-uitnodiging voor de expeditie en laat die verspreiden via het bedrijf naar hun medewerkers.

Stap 4: Overweeg of het nodig / wenselijk is dat mensen zich aanmelden. En bepaal een datum waarop je bepaalt of de activiteit door gaat of niet

Stap 5: Bevestig de deelname aan de medewerkers (let op de AVG-regels)

Stap 6: Organiseer de activiteit en zorg dat je let op: veiligheid en hygiëne, afzender (IVN-kleding en Schone Rivieren-visitekaartjes), catering, materialen, taakverdeling begeleiders etc. Stem, indien nodig, de activiteit af met de terreinbeheerder.

Stap 7: Voer de activiteit uit en denk daarbij aan het maken van beeldmateriaal (vraag deelnemers toestemming om in beeld te komen). Bedank de deelnemers door hen kort te vragen om terugkoppeling hoe zij het vonden en geef ze een Schone Rivieren of IVN aandenken in de vorm van SR-ansichtkaart, SR-zoekkaart, SR-visitekaartje, IVN-jaarprogramma.

Stap 8: Evalueer de activiteit met het bedrijf en maak indien mogelijk vervolgspraken.

MOGELIJKE ANDERE BEDRIJFSACTIVITEITEN

- Schone Rivieren-filmpjes vertonen
- Plasticvrij menu in de kantine (bijvoorbeeld eigen moestuin)
- Workshop plasticvrije producten (geen verpakking nodig)
- Zoekopdracht (soort vossenjacht): welk plastic wordt gebruikt in ons bedrijf en hoe gaan we om met reststromen van afval?
- Discussie: kan het anders?
- Kahoot: plasticvrije rivieren en ons bedrijf (dit aan het begin én eind van de week en kijk of de scores zijn veranderd)

TIJDSDUUR

Plan iets dat in de middagpauzes gedaan kan worden. Elke activiteit mag dus maximaal 30 minuten duren.

KOSTEN

Afhankelijk van de manier waarop je greenweek opzet zullen de kosten variëren. Denk daarbij aan: kosten voor koffie / thee, promotiekosten, kopieerkosten, een prijs voor de winnaars, SR / IVN-aandenken voor de deelnemers en reiskosten voor vrijwilligers, kopieerkosten e.d.

Kosten van materialen voor opdrachten

Nader te bepalen

BENODIGDHEDEN

Algemeen:

- een tafel (op begin/ eindlocatie)
- megafoon (bij grote groep of veel wind)
- fluitje
- plasticvrije prijsjes
- IVN-beachvlaggen
- IVN-shirts en / of -fleecejassen
- Bingokaarten en potloden
- Vuilniszakken en handschoenen (evt. grijpers)
- Water en zeep om handen te wassen en handdoeken

Catering:

Laat dit aan het bedrijf zelf over maar zie er op toe dat ze de hoeveelheid afval meteen als overweging meenemen. Dus creëer zo min mogelijk afval en indien het afval is zorg dan dat het goed gerecycled wordt.

Kosten en reiskosten:

nader te bepalen

Prijs voor winnende groep:

nader te bepalen

OPDRACHT 1: KAHOOT

Ondernemers

Opdracht

Ontwerp een eigen kahoot waarmee de deelnemers jullie rivier, natuur en landschap leren ontdekken zonder dat ze daarvoor zelf meteen naar de oever moeten gaan. Je neemt ze mee in jullie beleving en verhaal en triggert ze om hun eigen verhaal met collega's te delen.

Een kahoot creëer je gratis via: <https://create.kahoot.it/login>

Met een gratis account kun je 10 personen gratis mee laten spelen.

BIJLAGE 1:

Voorbeeld Kahoot: Schone Rivieren

Voorbeeld Kahoot Schone Rivieren

We zijn bezig om een kahoot over Schone Rivieren te ontwikkelen. Zoek 'm op, misschien is hij al gereed.

Kahoot! Home Discover Kahoots Reports Upgrade now Create

Plastic Soup Foundation Quiz!
14 favorites 211 plays 3.5k players
Play

A public kahoot
Heb je goed opgelet tijdens onze plastic soep gastles? Dan weet je nu al deze antwoorden!

Questions (10) Show answers

1 - Quiz
Wat is plasticsoep? 20 sec

2 - Quiz
Hoeveel vrachtwagens met afval worden er in 2050 ELKE MINUUT in zee gedumpt als we zo doorgaan? 30 sec

3 - Quiz
Wat is GEEN gevolg van de plasticsoep voor zeedieren? 30 sec

4 - Quiz
Waarom is het zo moeilijk om de plasticsoep op te ruimen? 30 sec

OPDRACHT 2: VERZAMELEN VAN AFVAL

Ondernemers

Opdracht

Per groep van 4 / 8 personen is er 1 vuilniszak voor restafval en 1 zak voor plastic / metaal en drankverpakking.

Op een locatie waar veel microplastics liggen wordt samen gekeken wat voor afval dit is. Dit kan plenair.

RIVIEREXPEDITIE 4

EXPEDITIE / OPRUIMEN

Beleidsmakers/
bestuurders

Omschrijving van de activiteit

Bestuurders willen besluiten kunnen nemen op basis van feiten. Ze willen zichzelf kunnen overtuigen van een situatie. Het is belangrijk dat bestuurders het verhaal niet uit 2e hand horen maar zélf een ervaring ondergaan. Neem hen dus mee naar de rivieroever waar te zien en ervaren is hoe 'schoon' hún rivier(oever) is. Vervolgens kun je met hen in gesprek over wat zij kunnen betekenen voor plasticvrije rivieren (bijvoorbeeld door in de plaatselijke verordening voorwaarden op te nemen of zaken te verbieden).

Doel activiteit

De activiteit wil (lokale) bestuurders kennis laten maken met de schoonheid van de natuur in hun eigen omgeving én tevens de problematiek van (zwerf)afval in en langs de rivier onder de aandacht brengen.

Doelgroep

(lokale) Politici en bestuurders

AANPAK

BEZETTING

TIJDSDUUR

80 minuten

10 min	ontvangst en welkom
60 min	excursie waarbij goed wordt bekeken welke typen afval er aan de oever liggen
10 min	korte nabespreking

KOSTEN

Kosten van materialen
Nader te bepalen

BENODIGDHEDEN

Algemeen:

- een tafel (op begin/ eindlocatie)
- megafoon (bij grote groep of veel wind)
- fluitje
- plasticvrije prijsjes
- IVN-beachvlaggen
- IVN-shirts en / of -fleecejassen
- Bingokaarten en potloden
- Vuilniszakken en handschoenen (evt. grijpers)
- Water en zeep om handen te wassen en handdoeken

Catering:

Laat dit aan het bedrijf zelf over maar zie er op toe dat ze de hoeveelheid afval meteen als overweging meenemen. Dus creëer zo min mogelijk afval en indien het afval is zorg dan dat het goed gerecycled wordt.

Kosten en reiskosten:
nader te bepalen

Prijs voor winnende groep:
nader te bepalen

OPDRACHT 1: METEN IS WETEN!

Beleidsmakers/
bestuurders

Opdracht

Neem je bestuurders mee dan laat ze éérs zelf de (vervuilde) oever ontdekken door hen letterlijk met de schoenen in de rommel te laten staan. Geef hen vervolgens een turfformulier op klembord en laat ze onderling of samen met de gids of rivierafvalonderzoeker bekijken wat ze aantreffen. Houd het op grove categorieën en zoek een top 5 item uit om nadere toelichting op de onderverdeling te geven. Overhandig vervolgens de onderzoeksresultaten-factsheet van Schone Rivieren. Bespreek vervolgens van welke bronnen deze vervuiling zou kunnen komen. Vraag hen waar hun bestuurlijke mogelijkheden zitten om deze bronnen te verminderen.

LOCATIE

Uiterwaarden en rivieroever. Ook een omgevallen boom, versmalling van een beek, watermolen, duiker, brug etc. zijn geschikte locaties. Let wel op de veiligheid zoals onderspoelde oevers en gladde stenen, struiken etc. Let ook op dat het seizoen bij de activiteit past, het water niet te hoog staat, het weer gunstig is.

BENODIGDHEDEN

- plastic (zwerfafval)zakken (neem er minstens 2 mee: 1 voor plastic, metaal en drankverpakkingen (PMD) en 1 voor restafval).
- voor elke deelnemer minimaal 1 werkhandschoenen
- 1 vuilgrijper voor de gids of rivierafvalonderzoeker
- Schone Rivieren-turflijst(en)
- klembord
- potlood

ROL IVN'ER:

1. Uitleg geven over de schoonheid van de rivier, het ontwikkelende landschap en de rol van de rivier door de eeuwen heen op die locatie, de invloed van jaargetijden en waterhoogten, het voorkomen van planten en dieren (en menselijk gebruik).
2. Begeleiden van een mini-onderzoeksactiviteit: laat de bestuurder(s) een stukje van een paar vierkante meter bekijken en kijk of ze de gevonden plastic items op de turflijst kunnen vinden. Leg uit hoe het Schone Rivieren-onderzoek plaats vindt.
3. Toelichting geven op de onderzoeksmethode en resultaten van het Schone Rivieren-onderzoek. Geef vooral ook aan wat er met de resultaten van de analyse wordt gedaan. Het gaat ons om oplossingen te vinden zodat de rivieren plastic vrij zijn in 2030. Daartoe nodigen we eenieder uit zijn rol te pakken en binnen zijn / haar invloedssfeer bronnen te verminderen en liefst te dichten.
4. Vraag de bestuurder(s) wat zij vinden van wat ze zien en ervaren. Welke invloed heeft dit op hun trots op deze gemeente? Wie heeft er directe schade van (recreanten, ondernemers en natuur).
5. Discussie over de invloed die een (lokale) bestuurder kan uitoefenen. Denk bijvoorbeeld aan gemeentelijke verordeningen (bijv. bepalingen in evenementenvergunningen (ballonnen, plastic bekken, confetti en strooigoed) afvalbeheerbeleid van de gemeente en omliggende gemeenten, inrichting en beheer openbare ruimte, riooloverstorten etc.
6. Veiligheid bewaken (bv. niet te dicht bij het water, let op dieren in de omgeving)
7. Tijd bewaken
8. Evaluatie na afloop:

	Groepen							
Aantal items	1	2	3	4	5	6	7	8
Rood								
Blauw								
Geel								
Wit								
Paars								
Oranje								
Grijs								
Aantal items per kleur								
Eindscore								

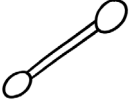
Welke eetbare plant heb je gevonden langs de waterkant?

NAAM PLANT	EETBAAR ONDERDEEL	WORDT GEGETEN DOOR?
Waterpeper		
Tandzaad		
Brandnetel		
Groot hoefblad		
Watermunt		
Wilg		
Valeriaan		
Meidoorn		
Sleedoorn		
Grote lisdodde		
Braam		
Hondsroos		
Witte Dovenetel		
Vlier		
Madeliefje		
Paardenbloem		
Weegbree		
Zevenblad		
Kleefkruid		
Kamille		
Veldzuring		
Duizendblad		

WELKE EIGENSCHAP HEEFT DIT VOORWERP? HET IS:

☐ nat	☐ geribbeld	☐ vierkant	☐ koud
☐ droog	☐ rafelig	☐ rond	☐ warm
☐ ugedroogd/dor	☐ harig	☐ recht	☐ lang
☐ sappig	☐ pluizig	☐ ovaal	☐ kort
☐ korrelig	☐ glad	☐ hoekig	☐ dik
☐ stoffig	☐ ruw	☐ kaarsrecht	☐ dun
☐ prikkend	☐ knobbelig	☐ krom	☐ groot
☐ houtig	☐ stekelig	☐ langwerpig	☐ klein
☐ plantaardig	☐ vettig	☐ veelvormig	☐ hard
☐ dierlijk	☐ slijmerig	☐ hol	☐ zacht
☐ beweegt	☐ kleverig	☐ spits	☐ licht
☐ beweegt niet	☐ slap	☐ puntig	☐ zwaar
☐ breekbaar	☐ stevig	☐ getand	☐ fijn
☐ niet natuurlijk	☐ scherp	☐ golvend	☐ grof
	☐ met haakjes	☐ vertakt	
	☐ met doorns	☐ onregelmatig	
	☐ glibberig		

WAT ZIE JIJ?

B	I	N	G	O
 dopje	 wattenstaafje/ lolly-stokje	 flesje	 zwaan/zilver- meeuw/aalscholver	(klein stukje) piepschuim
 drankblikje	 nurdles	maake en foto van het mooiste plekje	wikkel van een flesje	 vogelgeluiden
 touw/tiewrap	stukje speelgoed (bijvoorbeeld knetterbal)	 waterpeper/ watermunt	(klein stukje) hard plastic	aanspellen met natuurlijk materialen
(klein stukje) zacht plastic	 wilde eend/ meerkoet	 frietbakje	 natuurlijke oever	 snoepverpakking
 wilg/els	 plastic beker	helder water	 sigarettenfilter	natuurliefhebber

SCHONE RIVIEREN